Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 229 (4866)
СУББОТО
НОЯБРИИН
24
1945 он

Сэн 20 мун.

Большевистскэ парти болбол партийна бэшэ ургэн олон советскэ эдибхидтэй хамта энэ һунгалтануудта бэлэдхэжэ. энээндэ советскэ демократиин шухала үзэгдэл ба манай арадые бататаар нэгэдүүлхэ ба советскэ гүрэниие саашадань бухэжүүлхэ үшөө нэгэ хүсэтэ зэбсэг байһанииень харуулха байна.

В. М. МОЛОТОВ.

Ерэхэ жэлэй үндэр ургасын түлөө тэмсэе!

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой обкомой XXI пленум болбол тарян-ажалай талаар тохёолдоһон дутуунуудые усадхаха ба 1946 ондо хүдөө ажалай культурануудай ургасые эрид һайжаруулха ябадал туйлахыень республикын партийна, советскэ ба газартаряалангай органуудые уялгалһан байна. Тэрээнтэй хамта, республикын аймаг ба колхозууд ерэхэ жэлдэ хүдөө ажалай культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ бухы хэмжээнүүдые хараа1ха ёһотой болоно. Тиихэлээр 1946 оной хабарай тарилгада хаһа сооһь, эрхим шанартайгаар бэлэдхэхэ ябадал нютагуудтахи партийна, советскэ, газартаряалангай органууд болон колхоз, МТС, совхозуудай урдахи шухала зорилгонь мүн.

Урда жэлнүүдтэ манай республикын колхозууд ургасые дээшэлүүлхын оронда, заримдаа имагтал өөһэдынгөө муугаар хүдэлмэрилһэн дээрэһээ доошолуулдаг байһан юм. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүдөө ажалай культурануудай ургасын доошоо ороһон гол шалтагаанууд юуб гэхэдэ, агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые полевой хүдэлмэриин үедэ хүсэд бэелүүлдэггүй дээрэһээ болоно. Газарые хаһа сагсоонь һайнаар элдүүрилжэ, тэрэнэй хүрьһэндэ шииг нойтые барижа шададаггүй, газарта нютагай ба мүн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые хүсэд һайнаар тараажа хэрэглэдэггүй, полиие уһалха болон үбэлэй үедэ тарялан дээрэ саһа тогтоохо мэтын эгээл шухала хүдэлмэринүүдые республикын олонхи колхозууд үшөөл тоодоггүй зандаа байһаар. Ургасые дээшэлүүлхэ шухала хэмжээ-ябуулгануудта харюусалгагүйгөөр хандаһанһаа болоно зарим колхозууд 1945-46 онуудай турша соо гүрэнэйнгөө урдахи уялгата түлбэринүүдые хаһа соонь оруулангүй, урятэй зээлитэй болоһон байха юм. Тэрэшэлэн нёдондо жэлдэ хэдэн олон колхозууд үрһэ хааха түсэбөө дүүргэжэ шадангүй гүрэнэй урда альгаа тодожо һуугаа һэн. Тиимэ ябадалнуудые саашадаа үргэлжэлүүлжэ огто болохогүй байһыень тиимэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ уридшалан һануулагдана

Тарян ажалые хүгжүүлхэ талаар республикын гээгдэлнүүдые усадхажа, 1946 ондо дутуунуудаа хүсэлдүүлхын зорилгоор, колхоз, совхоз, МТС бүхэн ерэхэ хабарай тарилгада хаһа болзор соонь, эрхим шанартайгаар бэлэдхэхэ уялгатай байна. Тиигэбэшье, тарилгада бэлэдхэлэй олон янзын хүдэлмэринүүд хаа-хаанагүй хангалтагүйгөөр үнгэргэгдэжэ байха юм.

Үрһэнэй фонд байгуулха ябадал хабарай тарилгада бэлэдхэлэй эгээл шухала хэмжээ-ябуулгань болоно. Теэд, энээниие олонхи колхозууд мүнөө хүртэр хэрэгсээгээгүй байһаар. Үрһэнэй участогуудай тарилгые сохихо хүдэлмэриие аймаг бүхэн хожомдуулна. Прибайкальска аймагай колхозууд үрһэнэй участогһаа абтаһан тарил сохилгые болошогүйгөөр хожомдуулһан дээрэһээ үрһэеэ хаажа эхилээдүй байха юм. Мухаршэбэрэй аймагта аяар 500 гектар үрһэнэй участогай тарян сохигдоодүй хэбтэһээр. Тэрэшэлэн Бичурын, Кабанскын, Курумканай, Ториин аймагууд үрһэнэй участогай таряа сохилгые шамдуулжа, хүрэнгээ түргэн хаахын түлөө энэ гэхэ хэмжээ абанагүй. Тиихэдэнь республикын түрүү колхозууд үрһэнэй фонд байгуулха түсэбөө дүүргэжэ байха юм. Тарбагатайн аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Гигант», Иволгын аймагай Калининай нэрэмжэтэ, «Майн 1» колхозууд энээндэ ульгэр жэшээ боложо үгэмөөр байна.

Үбэлэй агротехническэ хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэхэ болзорнуудай үни хада эхилһэн болобошье, олонхи аймагууд энэ хүдэлмэриие эхилээдүй байха юм. БМАССР-эй Наркомземэй мэдээн дээрэһээ харахада, Сэлэнгын, Иволгын, Кабанскын аймагуудай колхозууд үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые эхилһэн байба. Тиихэдэнь бусад аймагууд мүнөө хүртэр поли дээрэ саһа тогтоохо, тошо халяаха, наг шэбхэ тарааха, шубуунай аргал, үнэһэ суглуулха мэтын хүдэлмэринүүдые эхилээдүй байха юм.

Хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдые заһабарилжа эхилһэн колхозууд республика соо тоотойхон байна. Мухаршэбэрэй, Зэдын, Хэжэнгын, Хориин аймагуудай зарим колхозууд үнгэрэгшэ жэлдэ хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдые саг болзор соонь эрхим шанартайгаар заһабарилжа шадаагүй дээрэһээ тарилгын үедэ нилээдгүй һаатаа һэн. Теэд, тус аймагуудай зарим колхозууд мүнөө жэлдэ энэ алдуунуудаа дабтахаар һэдэжэ байна.

Республикын машинно-тракторна станцинууд cooһoo Гашейн, Хэжэнгын, Селендумын, Саянтын МТС-үүд трактор машинануудай заһабарилгые хаһа соонь эхилэнхэй. Бэшэ МТС-үүд заһабарилгые оройтуулжа эхилһэн дээрэһээ өөдтэй юумэ хээгүй байна.

Хабарай тарилгада бэлэдхэлэй хүдэлмэриие бухы республика соо эрид шангадхаха саг ерээ. Үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые колхоз бүхэнөөр энэ дары эхилхэ, поли дээрэ саһа тогтоохо, мүльһэ шэрэжэ тарааха, наг шэбхэ адхаха, хүдөө ажалай машина зэмсэгүүдэй заһабарилгые эрхим шанартайгаар, түргэн дүүргэхэ хэрэгтэ колхозуудай бухы хүсэн табигдаха ёһотой. Трактор машинануудые заһабарилжа байһан хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, намар-үбэлэй түсэбые болзорһоонь урид, эрхим шанартайгаар дүүргүүлхэ ябадал — МТС-эй директорнүүд ба партийна организацинуудай шухала зорилгонь болоно.

Үндэр ургаса туйлаха хэрэгтэ колхоз, совхоз, МТС-үүдэй ба хүдөө ажалай специалистнарай бухы хүсые элсүүлэн, тарилгада бэлэдхэлые үсөөн хоног соо эрхим шанартайгаар шиидхэхэ ябадалые нютагуудтахи хүтэлбэрилхы эмхи зургаанууд үдэр бүриин тодо һонор хүтэлбэреэр хангаха зорилготой.

ВЦСПС-тэ

Үбэлэй спортивна сезондо бэлэдхэл

ВЦСПС-эй секретариат болбол профсоюзуудай спортивна организацинуудай үбэлэй сезондо бэлэдхэхэ асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Профсоюзуудай организацинууд болон һайн дуранай спортивна обществонуудай соведүүд болбол санын ба катогуудай базануудай гэр байрануудые заһабарилха хүдэлмэриие дүүргэжэ, тэрэниие ажахын ба спортивна хэрэгсэлнүүдээр, түлишээр, гэрэлээр болон бусад юумэнүүдээр хангажа байна. Катогуудые хэхын тула предприятинуудай болон хүдэлмэришэнэй посёлогуудай дэргэдэ байһан стадионуудые хэрэглэхэ байха юм.

ВЦСПС-эй секретариат болбол санаар ба конькигаар гүйхэ спортнуудта һуража байһан хүдэлмэришэн, албахаагшад ба тэдэнэй члениүдые ниитээр һургаха хүдэлмэриие эрхилхээр дурадхаад, залуушуулые 20 ба 30 часай программа-спортивна бэлэдхэлдэ һургаха тушаа гол анхаралаа хандуулба. Тэрээнтэй хамта спортивна обществонууд болон һургуулинуудаар һуралсалай хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээ абаха уялгатай болоно.

Үбэлэй үедэ санашадай болон конькигаар гүйгшэдэй фабрично-заводской мүрысөөе үнгэргэжэ, санаар походуудта гаража, экскурси болон прогулка хэжэ, катогууд дээрэ ниитын карнавал ба бусад һонирхолнуудые хэхэ ёһотой. Һургуулиин наһанай ба һургуулиин наһанда үшөө хүрөөгүй үхибүүдэй наадахын тулада мүльһэн хада болон бусад һонирхолтой юумэнүүдые хэхэ хэрэгтэй.

Декабрь һара соо хүдэлмэришэн, албахаагшад болон тэдэнэрэй бүлэнэрые санын ба конькигаар гүйхэ спортдо һургахын тулада олониитын-инструкторнуудай богонихон болзорой курснууд ба семинарнууд эмхидхэгдэхэ болоно.

СОЮЗАЙ СОВЕДТЭ БА НАЦИОНАЛЬНОСТЬНУУДАЙ СОВЕДТЭ ҺУНГАЛТАНУУДЫЕ ХЭХЭ ОКРУЖНОЙ КОМИССИНУУДАЙ СОСТАВУУДТА КАНДИДАДУУДЫЕ ДЭБЖҮҮЛГЭ

434-дэхи Улан-Удын городской һунгуулиин округто

Национальностьнуудай Соведтэ һунгалта хэхэ 434-дэхи һунгуулиин округой составта кандидатура дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэхэ зуураа ВЛКСМ-эй Улан-Удын городской комитедэй бюро болбол «Большевик» гэжэ спортивна обществын правлениин түрүүлэгшэ, эдибхитэй комсомолец нүхэр Евгения Прокопьевна **Галецкаягай** кандидатурые һайшаан дурадхаба.

* * *

ВКП(б)-гэй Городской райкомой бюрогой заседани дээрэ тус һунгуулиин комиссиин составта кандидатура дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Бюро болбол тус комиссида партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Антон Халбаевич **Хамагановые** Городской районой коммунистическэ организациин үмэнэһөө дэбжүүлхээр шиидхэбэ.

* * *

Эхин ба [illegible]нда һургуулинуудай багшанарай союзай обкомой президиум болбол эдибхитэй багша, ВКП(б)-гэй член нүхэр **Сыденова** Антонина Николаевна гэгшын кандидатурые окружной комиссиин составта дэбжүүлбэ.

* * *

Пригородна районой арадай элүүрые хамгаалха таһагые даагша, арад ниитын дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эдибхитэйгээр ябуулдаг нүхэр Мария Михайловна **Маринова** гэгшэ медсантрудай хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой президиумээр дээрэ хэлэгдэһэн окружной комиссиин составта нэгэн дуугаар дэбжүүлэгдэһэн байна.

* * *

Искусствонуудай хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой президиум болбол олон тооной эдибхитэдэй хабаадалгатайгаар Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ комиссиин составта кандидатурые томилхо тушаа асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Эндэ хабаадалсагшад хадаа БМАССР-эй искусствонуудай габьяата ажал-ябуулгаша, республикын уранзураашадай союзай правлениин эдибхитэй член, Эсэгэ ороноо хамгаалгын агуу ехэ дайнда хабаадалсаһан нүхэр **Тимин** Александр Ивановичын кандидатурые тус комиссиин составта нэгэн дуугаар дэбжүүлээд, энэ кандидатурые баталхые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумые гуйба.

* * *

Уржалэп медсантрудай хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой президиумэй заседани дээрэ окружной комиссиин составта кандидатура дэбжүүлхэ тухай асуудал тэндэ байгшадай эдибхитэй хабаадалгатайгаар зүбшэн хэлсэгдэбэ.

Тус заседани дээрэ байлсагшад нүхэр Валентина Александровна **Ситниковагай** кандидатурые нэгэн дуугаар комиссиин составта дэбжүүлхэ гэжэ шиидхэбэри гаргаба. Энэ нүхэр хадаа городской районой түрэлгын гэрые даагшаар ба ажалшадай депутадуудай Городской районой Соведэй депутадаар хүдэлмэрилхэдөө арад ниитын дунда эдибхитэй хүдэлмэри хэжэ, тэдэнэй дунда ехэхэн хүндэтэй болоһон байгаа.

* * *

Городской электростанциин хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон албахаагшад болбол эрхим стахановец нүхэр Ольга Мартыновна **Красовская** гэгшын кандидатурые дээрэ заагдаһан окружной комиссиин составта дэбжүүлээ.

* * *

БМАССР-эй гүрэнэй банкын конторын городской управлениин начальник эдибхитэй коммунист нүхэр Иван Васильевич **Иванов** болбол финансово-банкнуудай хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой президиумээр һунгуулиин комиссиин составта дэбжүүлэгдэбэ.

* * *

Центральна поликлиникын коллективэй эрэгтэй эмэгтэй члениүд болбол өөрынгөө хамтын суглаан дээрэ Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ комиссиин составта кандидатурые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсээд, нүхэр Магира Хасановна **Янгировагай** кандидатурые нэгэн дуугаар батална. Нүхэр Янгирова болбол энэ поликлиникадэ врачаар хүдэлмэрилхэдөө коллективэйнгээ дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эдибхитэйгээр хэжэ, ехэхэн хүндэтэй болоһон байха юм.

344-дэхи Улан-Удын хүдөөгэй һунгуулиин округто

НОВО-СЕЛЕНГИНСК. Ноябриин 23. (**Телефоноор абтаба**). Аймагай культурно-гэгээрэлэй эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй суглаан боложо, Союзай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ 344-дэхи һунгуулиин округой составта кандидатура дэбжүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсэбэ.

Суглаанда хабаадалсагшад хадаа аймгүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагые даагша, арад ниитын дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эдибхитэйгээр хэдэг нүхэр Анна Михайловна **Никифорова** гэгшын кандидатурые нэгэн дуугаар дэбжүүлбэ.

444-дэхи Зэдын һунгуулиин округто

ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой бюро болбол Национальностьнуудай Соведтэ һунгалтануудые хэхэ 444-дэхи Зэдын һунгуулиин округто кандидатурые дэбжүүлхэ асуудал зүбшэн хэлсээд, селенгинскэ коммунистическэ организациһаа ВКП(б)-гэй айкомой кадрнуудые эрхилхэ секретарь. Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадалсаһан орденто нүхэр Содном Шарапович **Шарапов** гэгшые дэбжүүлээ.

СССР-эй Верховно Соведэй һунгалтануудта бэлэдхэл

СОСНОВО-ОЗЕРСК. (**Телефоноор абтаба**). ВКП(б)-гэй Яруунын айкомой ба аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд Верховно Соведэй һунгуулида бэлэдхэл хэхэ хүдэлмэриие эрхилхэ хэрэгтэнь партийна эхин организацинуудта бодото туһаламжа үзүүлнэ.

Һаяхан аймагай партийна эхин организацинуудай секретарьнуудай болон сельскэ ба сомонуудай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй зүблөөн үнгэргэгдөө. Энэ зүблөөндэ хамта 37 хүн хабаадалсаба. Тэдэнэр хадаа һунгуулиин «Дүрим» болон Сталинска Конституци тухай элидхэл ба лекцинүүдые шагнахаһаа гадна һунгуулиин окружной болон участково комиссинуудай байха гэр байрануудые гоё һайханаар тухеэрэн бэлэдхэхэ, тэндэ телефон оруулха, түлеэ залһаар хангаха, керосин, лампа гэхэ мэтые саг болзор соонь олохо тушаа практическа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Тус аймагай Исингиин сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ, Эгэтын сомоной Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организацинуудай секретарьнууд нүхэд Цыренжапова болон Цыбиков гэгшэд агитаторнуудай хүдэлмэридэ тодорхой туһаламжа үзүүлнэ. Тэрэшэлэн Молотовой нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Бандеев агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэн дэлгэрэнгүй сатайгаар ябуулха тушаа гол анхаралаа табидаг болоо. Эдэ партийна организацинуудай агитаторнуудай хоорондо социалистическэ мүрысөөн дэлгэрэнхэй.

Аймагай ажалшадые 10—10 айлаар таһалжа тэндэ агитаторнууд үдэр бүхэндэ ябажа, һунгуулиин законтой һунгагшадые танилсуулна.

Һунгуулиин «Дүримые» ба Сталинска Конституциие ажалшан арадта гүнзэгыгөөр ойлгуулхын тулада тус аймаг соо 243 агитаторнууд хүдэлмэрилнэ. Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Цыбикова, «Путь Ленина» колхозой партийна организациин секретарь нүхэр Таханов болон бусад агитаторнуудайнгаа семинар болон зүблөөнүүдые удаа дары үнгэргэжэ, тэдэнэрые бүхэдэлхэй дээрэхи эгээн демократическа болохо Сталинска Конституцитай ба Центральна болон республиканска газетэнүүдтэ һунгуулиин асуудалаар толилогдоһон шухала материалнуудтай танилсуулдаг болоо.

ВКП(б)-гэй айком болбол партийна эхин организацинуудай секретарьнуудые ба агитколлективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй семинарые үнгэргэжэ, советскэ һунгуулиин системэтэй тэдэнэрые танилсуулжа байна. Тэрэшэлэн участково комиссинуудай байха гэр байрануудые олохо, тэрэниие заһабарилха, гоё һайханаар шэмэхэ болон телефонтой болгохо тушаа асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ. Һунгуулиин бюлетень хэхэ хайрсагуудые участогуудай тоогоор, тогтоогдоһон хэмжээгээрэнь хэжэ бэлэн болгобо.

Энээнэй урда болоһон һунгуулиин үедэ хэрэглэгдэһэн хайрсагуудые элирүүлжэ, заһабарилха ба шэрдэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Һунгагшадай тоо бүридхэлые нарин нягтаар абаха хүдэлмэриие ажалшадай депутадуудай сомоной Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд хэжэ байха юм. Мүн залуу һунгагшадта һунгуулиин «Дүримые» гүнзэгыгөөр ойлгуулха тушаа агитаторнууд гол анхаралаа табидаг болонхой.

* * *

КЯХТА, ноябриин 21. (**Телефоноор абтаба**). Аймагай колхозуудта 169 агитатор һунгуулиин «Дүримые» ажалшан арадта ойлгуулжа ябанад. «Большевик» колхозой партийна эхин организациин 7 агитатор Сталинска Конституциин бухы бүлэгүүдтэй колхозниг үүдые танилсуулна. Тус агитколлективэй агитатор ВКП(б)-гэй член нүхэр **Ванчиков** болбол даалгабарита участок дээрээ 4 дахин политическэ темэтэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргөө. Нүхэр Ванчиковай участогай һунгагшад «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ дүримтэй» һайнаар танилсажа байна.

Энэ колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Протова гэгшэ 72 һунгагшадта һунгуулиин системые ойлгуулжа байхаһаа гадна, бусад агитаторнуудай хүдэлмэридэ ехэхэн туһаламжа үзүүлжэ, тэдэнэрэй ойлгожо ядаһан асуудалнуудта дэлгэрэнгы харюу үгэдэг болобо.

Чикойн арһанай заводой коллективэй члениүдэй дунда эдибхитэй багшанар нүхэд Колосова болон Плотников гэгшэд агитатораар хүдэлмэрилхэ зуураа, тэдэнэр ганцахан лэ һунгуулиин «Дүримые» ойлгуулаад хүдэлмэреэ хизаарлапа бэшэ, харин нүхэр Молотовой түүхэтэ элидхэл ба мүнөө үеын ороной байдалай тухай тодо һонор хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэжэ, тэндэхи хүдэлмэришэн ба алба хаагшалые ехээр һонирхуулна. Эдэ агитаторнууд болбол заняти үнгэргэхэһээн урда тээ газетэ болон журналнуудта толилогдоһон шухала материалнуудтай өөһэдөө һайнаар танилсажа һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг болоһон дээрэһээнь, һунгагшадай дунда ехэхэн хүндэтэй болобо.

* * *

КЫРЕН, ноябриин 22. (**Телефоноор**). Түнхэнэй аймагай эрэгтэй эмэгтэй ажалшад «СССР-эй Верховно Соведтэ һунгалтануудые хэхэ тухай дүримтэй» эдибхитэйгээр танилсажа байна. Мүнөө аймагай

Плебисцит болоһон урэ дүнгүүд тухай Монгол Арад Республикын правительствын мэдээсэл

МНР-эй бэеэ даанхай гүрэн байха тухай асуудал тушаа Октябриин 20-до Монгол Арад Республика дотор плебисцит хэгдэһэн байгаа. Премьер-министр ба гадаада хэрэгүүдэй министр маршал Чойбалсан болбол СССР-эй Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар В. М. Молотовой нэрэ дээрэ тусхай бэшэг. 1945 оной ноябриин 12-то Бага Хуралай гаргаһан тогтоол болон «Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн байха тухай асуудал тушаа плебисцит үнгэргэһэн үрэ дүнгүүд тухай» Центральна Комиссиин протоколые эльгээһэн байгаа.

Эдэ документнүүд доро туннхаглагдана.

ССР Союзай Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар господин В. М. Молотовто

г. МОСКВА

Господин Арадай Комиссар!

Монгол Арад Республикын правительствын даалгабаряар би болбол Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн байха тухай асуудал тушаа тэндэхи арад зоной плебисцидые үнгэргэхэ Центральна Комиссиин протокол ба Монгол Арад Республикын Бага Хуралай Президиумэй 1945 оной ноябриин 12-ой үдэр гаргаһан тогтоолые Танда эльгээхэ хубитай байнаб. Дээрэ дурсагдаһан документнүүд, мүн тэрэшэлэн 1945 оной августын 14-дэ Танай нэрэ дээрэ Хитад Республикын Гадаада хэрэгүүдэй министр г-н Ван Ши-цзе гэгшын барюулһан ното соо хэлэгдэһэн мэдүүлгэтэй зохилдуулан Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн болоһониие Хитад Республикын правительствын тоохын тулада хэрэгтэй хуулита документнүүд болохо байһан хадань, Чунцин городто Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г-н Ван Шицзедэ мүн лэ эльгээһэн байнаб.

Таниие тон ехээр хүндэлжэ байһан минии найдуулгые хүлеэн абыт гэжэ, господин Арадай Комиссар, Таниие гуйнаб.

Монгол Арад Республикын Премьер-министр ба Гадаада Хэрэгүүдэй Министр ЧОЙБАЛСАН.

Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай байха тухай асуудал тушаа плебисцит үнгэргэһэнэй үрэ дүнгүүд тухай

МНР-эй Бага Хуралай Президиумэй 1945 оной ноябриин 12-то гаргаһан ТОГТООЛ

Бага Хуралай Президиумэй тогтоохонь хадаа:

1. Монгол Арад Республикын арад зоной бэеэ даанхай гүрэнтэй байха гэһэн дура хүсэлые гэршэлһэн документ болохо байһан хадань, 1945 оной октябриин 20-до болоһон плебисцидэй дүнгүүд тухай Центральна Комиссиин протоколые батална.

2. ССР Союзай Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар г-н В. М. Молотовой нэрэ дээрэ 1945 оной августын 14-дэ Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй министр г-н Ван Ши-цзе гэгшын эльгээһэн ното соогоо хэлэһэн мэдүүлгэтэйнь зохилдуулан Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн болоһониие Хитад Республикын правительствын тоохын тулада хуулита документ болохо байһан хадань Центральна Комиссиин протоколые хэблэл газетэдэ туннхаглаха ба СССР-эй болон Хитад Республикын правительствонуудта тэрэниие үгэжэ эльгээхэ.

3. Плебисцит болохо үедэ Монгол Арад Республикын гражданинуудһаа ороһон бухы бэлэгүүд, бэшэгүүд болон мэдүүлгэнүүдынь бэеэ даанхай гүрэнтэй байха гэжэ монгол арадай нугаршагүй хатуу зоригтой байһан тухай гэршэлһэн түүхэтэ документнүүд болохо байһан хадань, Сухэ-Баторай музейдэ дамжуулан үгэжэ. Центральна комиссиин зуурдалгые хангаха.

4. Плебисцит үнгэргэхэ Центральна Комисси болон хүдөө нютагуудай комиссинууд өөһэдынгөө зорилгонуудые амжалтатай һайнаар дүүргэбэ гэжэ тэмдэглэхэ ба тэдэнэй түлөөлэлгын дүүрэһэнтэй дашарамдуулан дурсагдаһан комиссинуудые тарааха.

МНР-гэй Бага Хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ БУМАЦЕНДЕ.
Секретарь БАИР.

Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай байха тухай асуудал тушаа плебисцит үнгэргэһэн дүнгүүд тухай ПРОТОКОЛ

Арад бүгэдын плебисцит үнгэргэжэ бэеэ даанхай гүрэн болохо гэһэн дура хүсэлэниие Монгол Арад Республикын (Гадаада Монголой) арад зоной лаблан гэршэлээд байгаа юм һаань, Хитадай правительство хадаа Монгол Арад Республикын (Гадаада Монголой) бэеэ даанхай байлгые мүнөө байһан хилэ соонь тоохо байна гэжэ 1945 оной августын 14-эй үдэр ССР Союзай Гадаада Хэрэгүүдэй Арадай Комиссар г-н В. М. Молотовой нэрэ дээрэ Хитад Республикын Гадаада Хэрэгүүдэй Министр г-н Ван Ши-цзе гэгшын барюулһан ното соо хэлэгдэһэн Хитад Республикын правительствын мэдүүлгэтэй зохилдуулан, Монгол Арад Республикын Бага Хуралай Президиум болбол Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн болоод байха тухай асуудал тушаа арад бүгэдын плебисцит үнгэргэхэ гэжэ 1945 оной сентябриин 21-дэ тогтооһон байгаа. Плебисцит болбол эгээн үргэн демократическа ёһоор үнгэргэгдэбэ.

Монгол Арад Республикын Конституциин 71-дэхи статьягай ёһоор, сүүдэй шиидхэбэреэр голосовалха эрхэеэ хаһагдаһан ба зүрхэнэй үбэшэнтэй гэжэ түсгаар хуулиин ёһоор тоологдоһон хүнүүдһээ бэшээрээ, эрэ эхэнэрэй, национальностиин, шажан шүтэлгын, эрдэм һургуулиин, нүүдэл гү, али түбхинэһэн ажа һуудалай ба зөөри шадалай илгаа, мүн тэрэшэлэн социальна үг гарбалай, үнгэрһэн ба мүнөө сагта ябуулжа байһан ажалайнь илгаае хамааргүй, Монгол Арад Республикын 18-һаа дээшэхи наһанай бухы гражданинууд плебисцидтэ хабаадалсаһан байгаа.

Бага Хуралай Президиумэй 1945 оной октябриин 5-да гаргаһан тогтоолоор голосовалха журам тогтоогдоһон байгаа гэбэл:

„Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн болохо тухай асуудал голосовалагдахань гээшэ. Голосовалха хуудаһан дээрэ өөрынгөө нэрэ обог тушаа „зүбшөөһэн" гү, али „арсаһаниие" тэмдэглээд өөрынгөө гар таби. хэрбээ үзэг бэшэг мэдэхэгүй байгаа юм хадаа, баруун гарайнгаа эрхэйн тамга дара".

Плебисцит болбол нээмэл голосованиин маягтайгаар хэгдэжэ, эндэ голосовалһан хүн бүхэн Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн байха тухай асуудал тушаа „зүбшөөһэн" гү, али „арсаһан" графа соо гараа табижа һанамжаа элирхэйлэн гэршэлһэн байна. Плебисцит эмхидхэхэ ба үнгэргэхын тулада Бага Хуралай Президиумэй тогтоолоор бай-

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюурта).

Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай байха тухай асуудал тушаа плебисцит үнгэргэһэн дүнгүүд тухай ПРОТОКОЛ

(Үргэлжэлэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

суулагдаһан Центральна Комисси хадаа: комиссиин түрүүлэгшэ Бумцэнде, комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Сурунжаб, комиссиин членүүд: Ижима, Ширендыб, Лубсан, Базарсад, Аракча Сурун, Рабдан, Санжа, Тогмит, Норбо, Самбу, Чойжамцо, Гунгажаб, Идамсурун, Багажаб, Эринцэн-Доржи, Дамдин, Дагба, Гундуб Сурун, Дугуржаб, Банзаракча, Дамажаб, Ламчин, Бальжир, Намжилдоржи, Хашхамбай, Сосорбарма гэгшэд болбол 1945 оной октябриин 20-до болоһон плебисцидэй дүнгүүд тушаа материалнууд болон документнүүдые хаража үзэһэн байна. Плебисцидэй хамаг бүхы материалнууд болон документнүүдые, тодорхойлон хэлэбэл 4.251 голосовани хэһэн список ба багуудай, хоринуудай, сомонуудай, хорооннуудай, аймагуудай ба городской комиссинуудай 4.251 протоколые хаража үзөөд байхалаа, Центральна комисси болбол эдэ бүхы материалнууд Бага Хуралай Президиумэй 1945 оной сентябриин 21-эй ба октябриин 5-ай тоотой тогтоолнуудаар тогтоогдоһон гуримтай таараалдаһан ба плебисцит үнгэргэхэ тушаа Зэблэлэй ба Бага Хуралай Президиумэй 1945 оной сентябриин 21-эй тогтоолтой зохилдуулан плебисцит эмхидхэхэ ба хүтэлбэрилхын тулада аюуша аргалюу гуурта 304 багуудай, хоринуудай, хорооннуудай, сомонуудай, аймагуудай ба городской комиссинууд ба суулагдажа, тэдэнэй составта 2016 хүн оролсоһон ба нэн. Голосуудые суглуулхын тулада гол сагаан хэхэ 4241 пункт байгуулагдаһан юм. Комиссинууд болбол плебисцидэй үг зорилгонуудые Бага Хуралай Президиумэй тогтоолые, голосованиин ушар удха ба голосовани хэхэ гурим тухай заабарине Монгол Арад Республикын гражданинуудай дунда үргэнөөр ойлгуулжа үгэһэн байгаа. Голосовани болбол хамаг бүхы пуктнуудта нэгэн доро, октябриин 20-до, үглөөнэй 6 часһаа һүниин 24 час хүртэр болоһон юм.

Октябриин 20-ой үдэртэ голосовани хэхэ пунктнуудта плебисцидэй болжо байхада ба документнүүдые шалгаад үзэхэдэ тэрэ голосовани хэһээ Бага Хуралай Президиумэй тогтоолнууд болон заабарнуудтай, мүн голосовани хэхэ тухай тогтоогдомол журам ба Монгол Арад Республикын Конституциин 71-дэхи статьятай тон наризаар зохилдуулан хэгдэжэ байба. Эдэ документнүүдэй үндэһөөр, Центральна комисси болбол нютагуудай комиссинуудай бүридхэһэн 494960 хүн голосованида хабаадалсаха ёһотой байһан юм гэжэ тогтоон олобо. Списогуудай хэрэгээр зүбөөр зохёогдоһыень комиссинууд голосовани болохын урда удаа шалгажа үзэһэн байгаа. Дурсагдаһан тоото хүнүүһээ 7.551 хүн хүндэтэй шалтагаанаар (аяншаа ябаһан, хүндөөр үбдэһэн) голосованида хабаадалсажа шадаагүй. Энэ голосованида Монгол Арад Республикын 487.409 гражданинууд гэхэ гү, али плебисцидтэ хабаадалсаха эрхэтэй байһан бүхы гражданинуудай 98,4 процент хабаадалсаһан байна, тэдэнэй дунда 395 гражданин хилын сагаан баһан хадань, тэндэ голосовани хэхэ 7 пункт байгуулагдаһан.

Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн байхын түлөө 487.409 хүн гэхэ гү, али плебисцидтэ хабаадалсаһан бүхы гражданинуудай 100 процентнь голосуудаа үгэбэ. Эсэргүү арсажа нэгэшье голос үгтөөгүй.

Плебисцидэ бэлэдхэхэ ябадал ба плебисцит хэһэн үдэр болбол бэеэ даанхай гүрэн болохын түлөө тэмсэлдэ Монгол Арад Республикын үргэн олон арад зоной нэгэдэлэй ба үндэр дээдэ политическэ ушар ёһо мэдэхэ болоһоной эли тодо демонстраци болоһон байха юм. Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн болохо тухай асуудалые голосоолхо ябадал хадаа арад бүгэдын дунда эдихи хэшээл түрүүлжэ тэндэ демонстрацинууд, митингнүүд ба суглаанууд зүндөө болож, тэрэнэй тус ороной аймаг бүхы улад зон хабаадалсаһан ба энэнь голосовани хэхэ үдэр имагта үргэн далайсатайгаар дэлгэрһэн байгаа. Бүхы орон дотор малшадай, интеллигенциин, хүдэлмэришэдэй, профсоюзна ба олониитын организацинуудай 10.282 митинг ба суглаанууд болож, тэрээндэ 586122 хүн хабаадалсаба. Энээнһээ гадна, эхэнэрнүүдэй 3178 суглаан ба митингнүүд болоһон байгаа. Эдэ бүхы суглаануудта 176081 эхэнэр хабаадалсаба. Митинг ба суглаанда хабаадалсагшад болбол үгэ хэлэхэдээ, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байхын түлөө голосуудаа үгэ өөр бэлэн байнабди гэжэ мэдүүлбэ. Эхэ оронойнгоо амжалтануудай түлөө баяртай хүхюун байһанаа, эрхэтэй сүлөөтэй бэеэ даанхай байха болоһоной түлөө баясхалан хүргэжэ ба Монгол Арад Республикын бэеэ даанхай гүрэн байхын түлөө өөһэдынгөө голосуудые нэгэн дуугаар үгэхөөр бэлэн байһанаа элирхэйлэн мэдүүлжэ, Монгол Арад Республикын гражданинуудай эльгээһэн 1525 бэшэг ба мэдүүлгэнүүд. 83789 амаршалганууд, баяр-юрөөл табиһан бэшэгүүд плебисцит үнгэргэхэ Центральна комиссиин нэрэ дээрэ ороһон байба. Голосовани хэһэн олон тоогой пунктнуудта олоной демонстрацинууд зүндөө болож, гражданинууд болбол лозунгнууд, тугууд болон Монгол Арадай вождьнор Сухэ-Батор, Чойбалсанай портредүүд, СССР-эй вождь болон монгол арадай хани нүхэр агууехэ Сталинай портредые барижа, голосованида ошоһон байна. Баинхонгор аймагай центртэ плебисцит хэһэн үдэрые тэмдэглэхын тулада, голосовалагшад болбол МНР-эй бэеэ даанхай гүрэн болоһоной хүндэлэлдэ 10 метр үндэр уран шэмэгтэй саха бодхоогоод байгаа. Тэндэ баяр ёһололой оршон байдалда Монгол Арад Республикын гүрэнэй тугые хиисхэжэ, олон зон йһэ митинг болоод, гэрэнэй һүүлээр найр сэнгэлгэн болоһон байна. Голосовани болоһон үдэртэ угаа олон гражданинууд болбол үнэтэ бэлэгүүд, хадагууд, монгол арадай ударидагшадай портредүүд, тугууд, баяр ороол хүргэһэн бэшэгүүдые комиссинуудта асаржа барюулһан байгаа, тэдэ бүгэдэ хадаа бэеэ даанхай ба эрхэтэй сүлөөтэй гүрэнтэй болоһондо ба тэрэниие байгуулагшадта арад зоной баясхалан хүргэһэнине элирхэйлһэн ябадал мүн гэжэ комиссинууд тоолоно.

Дээрэ хэлэгдэһэнэй үндэһөөр, Центральна комисси болбол Монгол Арад Республикын арад зоной бэеэ даанхай гүрэнтэй болохо гэһэн һанал хүсэлые плебисцит хүсэд лаблан гэршэ бэ гэжэ тоолобо, тэрэ гүрниие 1945 оной августын 14-дэ Хитадай правительствын хэһэн мэдүүлгэтэй зохилдуулан, Хитад Республика тоохо ёһотой байна. Комисси болбол энэ протоколые Бага Хуралай Президиумэй батлалжада таба ба. Плебисцит хэһэн үдэр Монгол Арад Республикын гражданинуудай ороһон бүхы бэлэг-сэлэгүүд, бэшэг-мэдүүлгэнүүд хадаа, бэеэ даанхай сүлөөтэ Монгол гүрэниие байгуулагша Сухэ-Баторай хэрэгтэ арад зоной үнэн шүтэнги байһыень гэршэлһэн түүхэтэ документнүүд болохо байһан хадань эдэниие Сухэ-Баторай музейн фондодо дамжуулан үгэхэ тухай Бага Хуралай үмэнэ зууршалга хэнэ.

Плебисцидые үнгэргэхэ Центральна Комиссиин түрүүлэгшэ Бумацэнде
Түрүүлэгшын орлогшо Сурунжаб.
Комиссиин членүүд: Ижима, Ширендыб, Лубсан, Базарсад, Аракча Сурун, Рабдан, Санжа, Тогмит, Норбо, Самбу, Чойжамцо, Гунгажаб, Идамсурун, Багажаб, Эринцин Доржи, Дамдин, Дагба, Дамдин, Гундуб Сурун, Дугуржаб, Банзаракча, Ламажаб, Ламчин, Бальжир, Намжилдоржи, Хашхамбай, Сосорбарма.

Селекционернүүдэй семинар

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажалай наукануудай Бүхэсоюзна академи болбол селекционно станцинуудай научна хүтэлбэрилэгшэд болон директорнүүдтэ зорюулжа семинар үнгэргэхэнь. Мүнөө Москвада 60 хүн ерэнхэй. Тэдэнэй дунда бүхы Союз дотор эли мэдэгдэхэ болоһон селекционернүүд бии.

Элидхэлнүүд болон лекцинүүдые академигүүд Т. Д. Лысенко, Н. В. Цицин, Н. В. Якушкин ба бусад уншаха байна.

ТАРИЛГАДА ЭРТЭЭНҺЭЭ БЭЛЭДХЭХЭ!

Киселёвой звеногойхид хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ

ЗАИГРАЕВО. (Телефоноор абтаба) Тельманай нэрэмжэтэ колхозой ефремовскэ звеное Серпион Кириллович Киселев хүтэлбэрилһөөр үнинэй. Тиин, энэ нүхэр үндэр ургаса хуряахын түлөө унаһан малгайгаа абаха забдагүйгөөр тэмсэжэ, республика соохи түрүү ефремовецын нэгэн болоһон байха юм.

Энэ жэлдэ үндэр ургаса хуряахын түлөө нүхэр Киселёв тарилгынгаа газарые уһалан, агротехникын эрилтын ёһоор үтэгжүүлһэнэй ашаар, абаһан уялгаяа дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ. Киселёвой звеногой членүүд мүнөө жэлдэ дунда зэргээр гектар бүриин 20 центнер шениисэ, 28 центнер овес хуряагаа.

Ургаса хуряалгын үедэ энэ звеногой член бүхэн ажалай үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар түйлахын түлөө эрид шангаар тэмсэһэн байха юм. Нүхэр Киселёв тарияхуряалгын үедэ өөрөө жатказар хадажа, саг үргэлжэ үндэр бүтээсэ ба эрхим шанар түйлаһан байна. Тэрэшэлэн нүхэр Киселёв звеногойнгоо бүхы членүүдэй ажал хүдэлмэриие зүбөөр эмхидхэжэ, хүн бүхэнэй нормонуудые үлүүлэн дүүргүүлдэг һэн.

Мүнөө нүхэр Киселёвой звено ерэхэ хабарай тарилгада бэлэдхэл, үрэһэнэй фонд байгуулжа байна.

П. Метляев.

Түрүү агротехникые бэелүүлхын түлөө

ТАРБАГАТАЙ, (Телефоноор абтаба). Түрүү агротехникые хүсэдөөр бэелүүлэн, 1946 ондо үндэр ургаса хуряахын түлөө аймагай зарим колхозууд хабарай тарилгада бэлэдхэжэ байна. ВКП (б)-гэй айком ба аймагай гүйсэдхэхэ комитедээр үбэлэй агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үнгэргэхэ түсэбүүд колхоз бүхэндэ хүргэгдэһэн байгаа. Мүнөө колхозууд энээниие дүүргэхын түлөө тусхай түсэбүүдые зохёожо ба элдэб хэмжээнүүдые хараалжа байха юм.

Кировай нэрэмжэтэ колхоз тараан ажалай бригада, малажалай фермэ, гүүрт, бригада бүхэндэ поли дээрэ хэды шэнэээл шэбхэ гаргаха байһан тухайнь даалгабаринуудые үгэжэ байна. Тэрэшэлэн энэ колхоз тарилгын газар дээрэ саһа тогтоохо бэлэдхэл хэжэ эхилээ.

Эндэхи эхин һургуулиин һурагшад тарилгын газарые үтэгжүүлхын тулада үнэһэ ба шубуунай аргал суглуулжа байна. Дүрэн бэшэ мэдээгээр һурагшад 9 центнер үнэһэ суглуулжа колхоздо тушааба

Ф. ВОРОНЦОВ.

Таряа сохилгые мүнөө хүртэр дүүргэнэгүй

ХОРИ (Телефоноор абтаба). Аймагай колхозууд алар мүнөө хүртэр гүрэнэйнгөө урдахи түрүүшын уялга—таряа тушаалгые дүүргээдүй байһаар. Гүрэндэ уялгатаар тушаахы түсэбүүдээ хүсэд дүүргэлгээшьедүй байһан аад, нэгэшье центнер таряа бэлэд эдэй пунктнуудта абаашахаяа болишоһон колхозууд аймаг соо олон байха юм.

Ждановай нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ тушааха таряатай ба һан болобошье, имагтал сохилгы унжагайруулһан дээрэһээ һүүлэй үдэрнүүдтэ энэ гэхэ ургаста үгэнэгүй. Тус колхозой правлени ба партийна организаци болбол сохилгые түргэн дүүргэжэ гүрэндэ графигай ёһоор таряа тушааха хэрэгтэ бии байгаа хүсэеэ элсүүлжэ шадаагүй байна. Хэрбээ энэ колхоз сохилгые һүүл үдэргүй эмхидхээд байгаа һаа гүрэндөө горьтойхон тооной таряа оруулжа, түсэбөө түргэн дүүргэхэ аргатай байгаа.

Тэрэшэлэн аймагай ондоошье колхозууд сохилгые болошогүйгөөр унжагайруулжа байна. Тиихэлээрээ тэдэнэр гүрэндөө өөдтэй таряа тушаажа шадаагүй байха юм.

Таряа сохилгые имэ ехээр унжагайруулха ябадал хадаа гүрэнэйнгөө урдахи уялгата түлбэриие дүүргэхэ түрүүшынгээ зорилгые зорюутын һаналаар бэелүүлээгүй байһандал тон адли байна. Тиимэдэ имэ ехээр нэтэрэн, Эхэ оронойнгоо урдахи харюусалгые мартажа байһан Хориин колхозууд таряа сохихо хүдэлмэридэ бүхы хүсэеэ элсүүлжэ, ойрын үдэрнүүдтэ гүрэнтэйгөө тооһохо ба үрэһэнэй фонд байгуулха түсэбүүдээ дүүргэхэ ябадал хангаха уялгатай.

Ц. Гармаев.
(Манай корреспондент).



«Сталинуголь» гэжэ комбинадай «Пролетарская Крутая» гэһэн Донбассын томохон шахта һэргээн бодхоогдожо, ашаглалда оробо. Шахта болбол бүримүһэн механизировалагдаа.
С. ГЕНДЕЛЬМАНАЙ фото (ТАСС-эй фотохронико).

АДУУГАА АРБИНТАЙГААР БУРУУГАА БУЛШАНТАЙГААР ОНДО ОРУУЛАЯ!

Малажалай хүдэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ түлбэри үгтэнэ

Анаагай сомоной «Путь Сталина» гэжэ хүдөө ажалай артелиин членүүд адуу мал үсхэбэрилхэ талаар Хориин аймаг соо түрүү һууринуудай нэгые эзэлэнхэй. 1945 ондо малажалые хүгжүүлхэ гүрэнэй түсэб зүһэн бүреэр үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангаһан тус колхозой түрүү малшад ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон хэдэн олон хурьга, тугал абаһан байха юм.

Колхозой адуушан Дамби Дымбрылов гэгшэ адуун һүрэгые хоролтогүйгөөр үсхэбэрилжэ байһанай ашаар. нэгэ унага, нэгэ тугал, хоёр хурьгадые ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон абаба. Һүнэй-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа нүхэд Дондокова, Дампилова гэгшэд һүрэг малнуудые олошоруулан, үсхэбэрилхэ хэрэгтэ онсо анхаралаа табиһан байна. Тиин, колхозой правлени эдэнэрэй хүдэлмэриин дүнгые хаража үзөөд, ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон түрүүшынхидэнь—4 буруу, удаадахидань—2 буруу үгэһэн байха юм. Тэрэшэлэн һүнэй-товарна фермын түрүү һаалишад ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон тус тустаа 40 килограмм мяха абаа.

Хонинной-товарна фермын хүдэлмэрилэгшэдэй олонхидтонь ажалай нэмэлтэ түлбэри үгтөө. Жэшээлхэдэ түрүү хонишон Цырема Будаевада—7 хонин, Цырема Цыренжаповада—6 хонин, Цыдыма Цыбжитовада—3 хонин үгтэһэн байха юм.

Тус артелиин членүүд адуу мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые дүүргэһээрээ һанагаа амаржангүй, саашадаа улам ехэ амжалтануудые түйлахын түлөө үбэлжэлгые тобир тарганаар үнгэргэхэ хэрэгтэ бүхы хабаяа гаргажа байна.

Д. Ц. ЦЫЖИБОН.

Хонидоо хээрын бэлшээридэ таргалуулна

Хонин һүрэгые үбэл зунгүй бэлшээжэ таргалуулдаг баялиг дүршэлтэй болоһон колхознигууд Тельманай нэрэмжэтэ колхоздо нилээдгүй олон. Эдэнэр 1944-45 онуудай үбэлэй үедэ хонидоо адуулжа онто оруулаад, бүгэдынь таргалуулһан ба хоролто ушаруулаагүй байха юм. Фермын хүдэлмэрилэгшэд Дулма Цымбрылова, Должит Самбуева, Гармажап Балмацыренова, Дарима Будажапова ба бусад хонидые гарзагүйгөөр үбэлжүүлхын түлөө бүри ехээр оролдоһон байна. Тингэжэ эдэнэр фермэ соогоо түрүү һуури эзэлэнхэй.

Колхозойнгоо хони ямаадые олошоруулхын түлөө унаһан малгайгаа абангүй хүдэлмэрилжэ байһан дурсагдагша хонишод «Бурят-Монголой хүдөө ажалые улам саашань хүгжүүлхэ хэмжээнүүд тухай» ССР Союзай Арадай Комиссарнарай Совэдэй 1944 оной августын 9-эй тогтоолой ёһоор тус тустаа 10 хонин ажалай нэмэлтэ түлбэри абаһан байха юм. Ажалай нэмэлтэ түлбэри абагшадай дунда хонишон Дынсэ Будажапова, Гунжима Цыренова, Дарима Будажапова гэгшэд бии.

Хэжэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой эдэ хонишод 1945—46 онуудай үбэлжэлгын үедэ хонин һүрэгүүдээ бүри оролдосотойгоор харууһалан, хээрын хаганда ябуулжа таргалуулхабди гэһэн социалистическэ уялгануудые абаад, барандаа мүрысэнхэй. Тиин, тус колхозой правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Ринчино эдэнэрэй абаһан уялгануудые заатагүй дүүргэхын түлөө али бүхы туһаламжа ба хүтэлбэри үзүүлжэ байна.

С. Г. ЦЫБИКОВ.
Дээдэ-Худан.

Хагдан гээшэ эрхим тэжээл

Бидэнэр, манай фермынхид мүнөө жэлдэ үбһэ тэжээлээ айхабтар нарижаар гаргашалха зорилготойбди. Юуб гэхэдэ, манай колхоз урданайхидаа орходоо бага үбһэ сабшажа абаһан байна. Тиимэтэ малай бэлшээриие зүбөөр ба эрхим һайнаар эмхидхэхэ болонобди. Хагдан гээшэ эрхим тэжээл хадаа адуу малые тураангүй таргалуулха ябадал хангадаг байна.

Манай фермэдэ таһалагдаһан бэлшээриин газар намар-үбэлэй ба хабарай гэжэ хубаагдаанхай. Мүнөө бүхы үхэрөө хуудам тала газарта (намарай бэлшээриин участок) намарай үзүүртэ адууланабди. Баймга саһанай орожо түрүүшын хүйтэнэй эхилхэдэ малаа бургааһа шугы болон нэмэри газарта—Үдын урда бэеэр бэлшээхэбди. Тиихэдээ хүйтэнэй үедэ үглөөгүүр һайнаар халуулжа гаргаад, бүхэли үдэртөө һалан һандангүй адуулха хэрэгтэй болоно. Үдын урда бэе хадаа үбэлэй бэлшээридэ таһалагдаһан хагдааршье һайн, уһааршье элбэг газар.

Энэмнэй үнинһөө хойшо энэнэй хорёо, тэрэнэй бууса гэхэ мэтэ нэрэтэйнүүд болонхой. Тэрээгээрынь хэдэн участок болгожо хубаагаад, 3—4 хоногто нэгэ участогтань, удаадахи 3—4 хоногтонь нүгөө участогтань абаашаад, һэлгүүлжэ малаа бэлшээхэбди. Мүн хаһа соонь уһалха хэрэгтэй. Тингээд һалан һандангүй хажуулань ябажа ханалгалжа бэлшээхэ болонобди. Мүнөө үбэлдөө малай бэлшээриие һайнаар эмхидхэжэ, намарайнь хүшые жаахашье алдуулгахагүйн түлөө тэмсэхэбди гэжэ би найдуулха байнаб.

ЖИБЗЕН АРЬЯНОВА, Хоринэй аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозой һаалишан.

Фермын түрүү һаалишан

XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой һүнэй-товарна фермын һаалишан Александра Новоселова гэгшэ малшадай социалистическэ мүрысөөндэ эршэмтэйгээр оролсоод, түл абаха ба һү һааха түсэбүүдээ үлүүлэн дүүргэхэб гэжэ мэдүүлһэн юм. Тэрэнһээ хойшо нүхэр Новоселова хүдэлмэридөө эрид хубилалта гарган, эршэтэй түргэн ажаллажа захалаа һэн. Мүнөө болоходо Александра Новоселова гэгшэ абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэжэ фермэ соогоо түрүүлбэ.

Түрүү һаалишан Александра Новоселовагай байгша оной 9 һарын хүдэлмэриин дүн хадаа 13 үнеэнһээ 13 тугал абаад, бүгэдынь тобир тарганаар ондо оруулһан, 13.367 литр һү һаажа, жэлэйнгээ түсэбые 103 процент дүүргэһыень эли тодоор харуулна.

Эдэ амжалтануудые түйлаһанай ашаар, Александра Новоселова гэгшэ Сэлэнгын аймагай малажалай выставкэдэ хабаадалсаһан байна.

Г. САБЖАЕВ.

Гээгдэнги колхозуудай нэгэн

Үбһэ тэжээл хүсэд бэлэдхэжэ, адуу малаа тобир тарган ондо оруулхаар бэлэн байһан колхозууд манай республика соо олон. Гэбэшье, тэдэнэй дунда үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлдэ хайша хэрэгээр хандаһан колхозууд үшөө олон байһаар. Заиграйн аймагай Доодо-Курбын сельсоведэй Кагановичын нэрэмжэтэ колхоз малай үбэлжэлгэдэ тон муу бэлэдхэлтэй байһан артельнүүдэй тоодо оролсомоор байна. Тус колхозой гол дутуунууд юуб гэхэдэ, тэжээл хүсэд бэлэдхээгүй ябадал болоно. Үбһэхуряалгын үедэ, энэнэй нэмэтэ тэжээл элбэгээр бэлэдхэхэ тушаа бодото анхаралаа табяагүй байгаа һэн. Тэрээнһээ болоод, энэ колхоз үбһэ абаха түсэбөө холо дүүргээгүй байха юм. Мүн силос дараха, набшаһата болон бусад нэмэлтэ тэжээл бэлэдхэхэ түсэбүүдээ дүүргээгүй байна. Тиигэһэ мүртөө тус колхоз йхи бии байгаа тэжээлээ зүбөөр ба гамтайгаар гаргашалха ябадал хэрэгсээнэгүй. Юуб гэхэдэ, аяар мүнөө хүрэтэр үбһөө фермэ-гүүртэнүүдтэ хубаажа харюусалгата нюурнуудта тушаагаагүй ба мүн тэжээлээ бэлшээндэ табижа дүүргээдүй байха юм.

Гадна тус колхоз тэжээлээ мүнөөнһөө эхилээд үлэмжэ ехээр үрижэ байна. Сагай уларилай дулаан байбашье, эндэхи ноябриин эхеэр аяар 20 центнер зелёнко адуу малда эдюулжэрхёод байба. Теэд артелиин тэжээл арбилхын орондо, өөһэдөө мэдээд гаргашалжа байһан гэмтэ хүнүүдтэ ямаршье зэмэ тохогдоогүй байха юм.

Колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Шульгин гэгшэ энэ шухала хэрэгтэ точ харюусалгагүйгөөр хандана. Хэтэрхэеэ хэдэн хоногоор айшалаад гэжэ зайгуултажа ябадаг зантай.

Колхозой һүрэгүүдые олошоруулха бүгэдэарадай хэрэгтэ имэ хайша хэрэгээр хандажа байһан колхозой түрүүлэгшэ Шульгин гэгшэ аймагай хүтэлбэрилхы эмхи-зургаануудай зүгһөө ямаршье зэмэ абаагүй байха юм.

З. ДОРЖИЕВА.

ХИЛЫН СААНА

Немецкэ сэрэгэй гол ехэ гэмтэ ябадал хэгшэдые сүүдлэхэ процесс

НЮРНБЕРГ, ноябриин 21. (ТАСС). Уласхоорондын сэрэгэй трибуналай үглөөнэй заседани үмөөрэгшэ д-р Дик гэгшын үгэ хэлэлгээр эхилһэн байна. Үмөөрэгшэдэй зүгһөө тэрэ хүн үдэр бүридэ сүүдэй заседаниин болохоһоо түрүүн сүүдлүүлэгшэдтэй уулзажа байха эрхые үмөөрэгшэдтэ олгохо тухай трибуналай үмэнэ зууршалга хэнэ. Энээниие юун гэжэ шалтаг баринаб гэхэдэ: трибунал хадаа сүүдэй заседаниин болож байхада үмөөрэгшэд болбол өөһэдынгөө үмөөрэхэ хүнүүдтэй хөөрэлдэхэ ёһогүй гэжэ хориһон байгаа. Түрүүлэгшэ судья Лоуренс болбол энэ зууршалгые бүтэхэгүй гэжэ арсаба, тиибэшье сүүдэй заседаниин болож байха үедэ үмөөрэгшэд болбол өөһэдынгөө үмөөрэхэ хүнүүдтэй бэшэгээр хөөрэлдэхэ аргатай байха гэжэ тоолоно.

Удаа тээнь сүүдлүүлэгшэ Розенбергые үмөөрэгшэ үгэ хэлэбэ. Тэрэ хадаа, зэмэтэй байна гүш гэһэн сүүдэй асуудалда юун гэжэ харюу үгэхэ байһан тухайгаа бэшэгээр элирхэйлһэн мэдээсэлые өөрынгөө үмөөржэ байһан хүнһөө абаад байнаб гэжэ трибуналай анхаралда хүргэбэ. «Үмөөрэхэ хүнтэйгээ хөөрэлдэжэ шадахымни тулада, трибуналай заседаниие забһарлуулхые гуйнаб»—гэжэ үмөөрэгшэ мэдүүлбэ. Тиихэдэнь түрүүлэгшэ Лоуренс болбол үмөөрэгшэдэй энэ гуйлтые хангажа 15 минутын забһарлалга хэхэ гэбэ, зүгөөр түрүүлэгшэ болбол сүүдлүүлэгшэдтэй уулзажа хөөрэлдэхын тулада олон нелели саг таанарта байгаа һэн гэжэ үмөөрэгшэдтэ һануулна.

Забһарлалгын һүүлээр, трибуналай түрүүлэгшэ болбол сүүдлүүлэгшэдые нэгэ-нэгээр асуулта хэжэ оробо. Эгээн түрүүн микрофоной дэргэдэ сүүдлэгдэгшэ Герман Геринг ерээ. Тэрэ хадаа гартаа нэгэ хуудаһа саарһа баринхай. Хэлэхэ гэжэ бэлдэхэдэнь, түрүүлэгшэ тэрэниие таһалдуулжа, Геринг хадаа гэмнэлтын заключени соо бэшэг тэнхэй байһан тэрэ янзаар» бэеэ зэмэтэйб гэжэ тоолохогүй байнаб гэжэ мэдүүлбэ. Удаа тээнь Гесс һуужа байһан газарһаан һалтанан-шэшэрэн боһоод: «үгы» гэжэ мэдүүлбэ. Риббентроп болоһон бээрээ: «Гэмнэлтын акт соо бэшэгдэһэн тиимэ удхатайгаар бэеэ зэмэтэй гэжэ тоолохогүй байнаб» гэжэ аман соогоо губэрнэ. Урдын генерал фельдмаршал Кейтель болон бусад сүүдлүүлэгшэд барандаа мүн лэ өөһэдынгөө зэмые мэдэрхэгүй байһан тухайгаа мэдүүлнэ.

Түрүүлэгшэ болбол сүүдлүүлхэ Кальтенбруннер гэгшын үбшэн байһан дээрэһээ тэрэнэй хэрэгые өөрынь байгаагүйгээр һаань үзэхэ байнабди гэжэ мэдээсэбэ.

Асуултанууд болоод дүүрэвэ.

Удаа тээнь, США-һаа главна гэмнэгшэ Роберт Джексон гэгшэ үгэ хэлэһэн байгаа.

ЭТТЛИ АНГЛИДАА БУСАЖА ЕРЭЭ

ЛОНДОН, ноябриин 21. (ТАСС). Рейтер агентствын дамжуулһанай хадаа, Англиин премьер-министр Эттли ноябриин 20-до Англидаа бусажа ерээ гэнэ.

ПОРТУГАЛЬСКА ЗАСАГААРХИН ГИТЛЕРОВЕЦҮҮДЭЙ ТЭРЬЕДЭХЭ ЯБАДАЛДА ТУҺАЛБА

ЛОНДОН, ноябриин 21. (ТАСС) Лиссабонско засагаархинай хайша хэрэгээр байһанай есэстэ, 13 элитэ гестаповецүүдһээ 9 хүнииинь тэрьедэжэ арилаа, тэдэниие португальска правительство хадаа английска засагаархинда барижа үгэхэ ёһотой байһан юм гэжэ Лондонско радио мэдээсэнэ. Ноябриин 19-дэ самолёдоор Штутгартда ябуулагдаха ёһотой байһан эдэ гестаповецүүд Лиссабон город соогуур сүлөөтэйгөөр ябажа байха зүбшөөрэл үгтэһэн байгаа. Энээниие һамбаашалжа, гестаповецүүд хорголоһон байха юм.

Харюусалгата редактор
Ц. Г. ГАЛСАНОВ.

РЕДАКЦИ ба ХЭБЛЭХЭ ГАЗАРАЙ АДРЕС: г. Улан-Удэ. ул. Ленина, 35. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС: Улан-Удэ, Унэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23; АТС—1—80; зам. редактора—7.89; ответ. секретаря—3.23; отделов: партийной жизни в промышленности—7-8?; сельского хозяйства—6-03; писем и переводов—6-03 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

Н—00490. Типография Государственного газетного издательства при СНК БМАССР Тираж 5.500.